

KOGNITIIVINEN PSYKOLOGIA

Korkeammat kognitiiviset toiminnot
(PS4, PS3)

KIELI

- Käsitteet ajattelun välineinä
- Luokittelu ja tyypittely
  - Prototyyppi
  - Käsitehirarkiat
- Kulttuurispesifiys
- Ajattelun sosiaalinen perusta

- Muista myös kehityspsykologian näkökulma

ÄLYKKYYS

- Kyky toimia mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti kulloisissakin oloissa
- Perimä vai ympäristö?
- Howard Gaardner: 7 älykkyyden muotoa
  - Itsenäisiä ja vuorovaikutuksessa keskenään
  - Älykkyyden kulttuurisidonnaisuus
- Robert Sternberg: 3 ulottuvuutta
  - Analyyttisen, luovan ja käytännöllisen ulottuvuuden vuorovaikutus
- Raportti älykkyytutkimusten arvioimisesta
- Älykkyyden kulttuurisidonnaisuus

VIISAUS

- Pitkälle kehittynyt tietojen ja taitojen kokonaisuus
- Vahvat minäpystyvyyssuskomukset
- Viisauden kehittymistä edistävät
  - Korkea ikä
  - Koulutus ja ammatti
  - Johtajuuskokemukset

ASiantuntijuus

- Eksperttiys jollakin alueella
- 3 toisiaan täydentävää näkökulmaa
  - Kognitiivisen tutkimuksen näkökulma: asiantuntijuus kykynä käyttää kognitiivisia toimintoja
    - Vrt. noviisi
  - Sosiokulttuurinen näkökulma: asiantuntijuus sosiaalisena toimintana
    - Lähikehityksen vyöhyke
  - Tiedon luomisen näkökulma
    - Yhdistää edelliset näkökulmat

ONGELMANRATKAISU

- Ongelma-käsite psykologiassa laaja (esim. älylliset pulmat, ihmissuhdekriisit)
- Yhteys muihin korkeampiin kognitiivisiin toimintoihin ja esim. tunne-elämän taitoihin
- Rajatut ja avoimet ongelmat
- Ongelmanratkaisuprosessin vaiheet
  - Ongelman oikea määrittely tärkeää
- Heuristiikat ja päättelyvirheet

LUOVUUS

- Prosessi, jossa kulttuuriperintöä muutetaan
  - Ei mielensisäinen ilmiö
  - Yksilön ja sosiokulttuurisen ympäristön vuorovaikutus
- 3 tekijän vuorovaikutus
  - Ympäröivän kulttuurin tieto, taito, normit ja asenteet
  - Yksilö, joka tuo uutta kulttuurin olemassa olevaan tietoon ja taitoon
  - Asiantuntijat, jotka tunnustavat uuden idean tai tuotoksen merkityksen ja arvon
- Luovilla ihmisillä moniulotteinen persoonallisuus

TIETOISUUS

- Tietoisuuden subjektiivisuus
- Tietoisuuden tasot (vrt. keskushermoston kehitys)
  - Perustajunta
  - Perustitoisuus
  - Reflektiivinen tietoisuus
    - Tietoisuus itsestä
    - Mielen teoria
- Muuntuneet tietoisuuden tilat
- Tiedostamaton

Kognitiivisen psykologian tutkimustulosten sovellusalueita

- Liikennepsykologia
- Todistajanpsykologia
- Tuotesuunnittelu, mainonta, viestintä, ympäristösuunnittelu
- Tietotekniikka
- Kasvatus ja koulutus: oppimisympäristöjen, opetusmenetelmien ja –materiaalien tutkiminen
- jne.